

Силабус
освітньої компоненти
Історія дошкільної педагогіки
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма **Дошкільна освіта та психолого-педагогічний супровід дітей дошкільного віку**

Дошкільна освіта та корекція мовлення дітей дошкільного віку

Спеціальність **A2 Дошкільна освіта**

Галузь знань **A Освіта**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Викладач	Ірина УЛЮКАЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Посилання на сайт	
Контактний тел.	050 822 80 41
Е-mail викладача:	irinagereeeuna@gmail.com
Графік консультацій	Ср. 13.00 – 16.00, Пт. 13.00 – 16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4	20	20	80	іспит

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: історія, дитина, дитиноцентризм, виховання, виховна система, розвиток, дошкільна освіта, дитячий садок.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із становленням та розвитком теорії та практики навчання і виховання дітей дошкільного віку у різні історичні періоди.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія і практика навчання і виховання дітей дошкільного віку у різні історичні періоди в межах всієї світової цивілізації.

Завдання навчальної дисципліни:

– формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань щодо історії становлення і розвитку теорії та практики вітчизняної і зарубіжної дошкільної освіти у різні історичні періоди ;

– забезпечення опанування здобувачами вищої освіти як світової, так і національної історико-педагогічної спадщини та усвідомлення значущості виховання у розвитку суспільства;

– формування у майбутніх педагогів дошкільної освіти уявлення про можливості застосовувати набуті знання у практичній діяльності;

– сприяння виконанню здобувачами вищої освіти пошукової діяльності, розвитку їхнього творчого потенціалу та формування професійного педагогічного світогляду.

Компетентності та програмні результати навчання:

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-9. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Зміст курсу:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. . Історія зарубіжної освітньо-виховної теорії і практики з давніх часів до середини XIX ст.												
Тема1: Вступ.	5	2	-	-	-	3	5		-	-	-	5

Виховання у первісному суспільстві. Освіта і виховання у стародавні часи, епоху середньовіччя та Відродження.												
Тема 2. Педагогічна діяльність та ідеї Я.А.Коменського	5	2	-	-	-	3	5		-	-	-	5
Тема 3. Педагогічні ідеї Д.Локка та Ж.-Ж. Руссо.	7		2			5	7					7
Тема 4. Педагогічна діяльність та ідеї І.Г.Песталоці	3					3	3					3
Разом за змістовим модулем 1	20	4	2	-	-	14	20			-	-	20
Змістовий модуль 2. Історія суспільного дошкільного виховання за кордоном в XIX – поч. XX ст.												
Тема 1. Суспільне дошкільне виховання в країнах світу в XIX ст. на поч.. XX ст.	6	2		-	-	4	6	-2	-	-	-	4
Тема 2. Педагогічна діяльність та ідеї Ф.Фребеля	7		-2	-	-	5	7	-	-2	-	-	5
Тема 3. Педагогічна діяльність та система М.Монтессорі	7	2				5	7	2				5
Разом за змістовим модулем 2	20	4	2	-	-	14	20	-4	-2	-	-	14
Змістовий модуль 3. Історія вітчизняної освіти, педагогічної думки із стародавніх часів до початку XX ст.												
Тема 1. Школа, педагогічна думка Київської Русі. Національна освіта в Україні в епоху Відродження (XIII – XVIII ст.).	6	-2		-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 2. Освіта і педагогічна думка в Україні в XIX – поч. XX ст.	8	2	-	-	-	6	7		-	-	-	7
Тема 3. Педагогічна	6		2			4	6					6

діяльність та ідеї К.Д.Ушинського												
Разом за змістовим модулем 3	20	4	2			14	20		-	-	-	20
Змістовий модуль 4. Теорія і практика виховання дітей дошкільного віку в Україні (кінець XIX – початок XX ст.)												
Тема 1. Суспільне дошкільне виховання в Україні в кінці XIX – на поч. XX ст.	6	-2		-	-	4	6	2	-	-	-	4
Тема 2. Видатні педагоги-організатори і теоретики дошкільної освіти початку XX ст.	6		-2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 3. Суспільне дошкільне виховання у роки в Україні у 1917-1919 рр. Педагогічна діяльність та ідеї С.Ф.Русової	8	2	2			4	8		2			6
Разом за змістовим модулем 4	20	4	4	-	-	12	20	2	-2	-	-	16
Змістовий модуль 5. Освіта, суспільне дошкільне виховання, педагогічна наука в Україні у 20-30 рр. XX ст.												
Тема 1. Освіта, суспільне дошкільне виховання в Україні у 20–30 рр.	7	2	-	-	-	5	7	-		-	-	7
Тема 2. Розвиток теорії і практики дошкільного виховання в Україні у 20–30 рр.	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 3. Педагогічна діяльність та виховна система А.С.Макаренка.	6		2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 5	20	2	4	-	-	14	20	-		-	-	20
Змістовий модуль 6. Освіта, суспільне дошкільне виховання в Україні у другій половині XX ст. – на початку XXI ст.												
Тема 1. Розвиток освіти, суспільного дошкільного виховання в Україні у 40–90 рр.	7	2	-	-	-	5	7	-		-	-	7

Тема 2. Педагогічна діяльність та ідеї В.О.Сухомлинського	5	-	2	-	-	3	5	-		-	-	5
Тема 3. Відродження національної освіти та суспільного дошкільного виховання в Україні за часів державної незалежності (1991 – 2025рр.).	8		4			4	8	2				6
Разом за змістовим модулем 6	20	2	6	-	-	12	20	-		-	-	18
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	8	6	-	-	120

Методи навчання: Словесні (лекція, семінар, розповідь, пояснення, бесіда), наочні (мультимедійні презентації, документальні та художні фільми); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю .

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Організація вивчення дисципліни відбувається відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у БДПУ», «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті» «Положення про академічну доброчесність БДПУ», «Про виявлення і запобігання академічного плагіату у БДПУ».

Вивчення дисципліни передбачає використання таких форм організації навчання: лекція, семінарське заняття (практичне), самостійна та індивідуальна робота. В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводяться в онлайн-режимі з використанням платформи Zoom згідно визначеного розкладом часу.

Зважаючи на нестабільність безпекової ситуації, сигнал повітряної тривоги дає здобувачеві право залишити заняття і пройти в укриття, попередньо попередивши викладача (за можливості), з подальшим обов'язковим опрацюванням матеріалів в асинхронному форматі. Підготовка до семінарських занять передбачає опрацювання визначеного матеріалу та виконання практичних завдань. Робота на семінарському занятті включає в себе усне опрацювання теоретичних питань, дискусію за темою. Практичні заняття передбачають виконання завдань практичного характеру. Самостійні, індивідуальні роботи оформлюються у вигляді електронного файлу (Microsoft Word, Power Point тощо) та надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін (не пізніше, ніж через тиждень від дати

проведення заняття згідно розкладу). Самостійні та індивідуальні завдання складаються своєчасно.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. На заняттях **забороняється** використання мобільних пристроїв, виключенням є виконання певних навчальних завдань, визначених викладачем.

Політика щодо доброчесності. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Підтримується раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, за умови врахування важливих аспектів їх використання, зокрема інформаційної безпеки, дотримання вимог авторського права та безпосередньо академічної доброчесності.

Заборонено використовувати ШІ-технології в межах контрольних заходів (поточного, тематичного, підсумкового контролю, зокрема під час заліково-екзаменаційної сесії) та підготовки творчих робіт на задану тематику аналітичного, рефлексивного, критичного спрямування. Використання ШІ під час виконання освітніх завдань здобувачами регулюються тезами щодо політики БДПУ у використанні ШІ в освітньому процесі (визначеною засіданням методичної ради університету 17.10.2024, протокол № 2)".**Під час опанування курсу не допускається використання матеріалів країни-агресора!**

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (ноутбук); *програмне* (Microsoft Office (Power Point, Word) Moodle, репозитарій), Zoom; *наочність* (презентації у форматі Power Point, Canva, навчальні відео).

Система оцінювання та вимоги:

Поточний контроль. Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт та тестуванням тощо. Загальний результат поточної успішності визначається в кінці семестру як сума балів, набраних за кожний заліковий кредит.

* Детальну систему нарахування рейтингових балів представлено на електронній платформі Moodle БДПУ

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота							Екзамен	Разом
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3-4	ЗМ 5	ЗМ 6	ЗМ 7-8	ЗМ 9-10		
25	25	50	25	25	50	50	50	100

Підсумковий контроль. Допуск до підсумкового контролю (екзамен) здійснюється за умови нарахування здобувачеві вищої освіти прохідного балу – 35.

За підсумками навчання за один семестр вивчення навчальної дисципліни студент може отримати 100 балів. Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K1 + 3K2 + 3K3}{n} + 50 = 100$$

де:

m – кількість набраних балів за поточним контролем;

n – кількість залікових кредитів;

3K – кількість балів, набраних за заліковий кредит;

50 – максимальна кількість балів, яку можна набрати на іспиті.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Шкала оцінювання: ECTS

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка ECTS
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- 90 – 100 балів «A» - здобувач вищої освіти виявляє особливі здібності, вміє самостійно здобувати знання, знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументувати відповіді, самостійно розкривати власні обдарування і нахили;

- 78 – 89 балів «B» - здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- 65 – 77 балів «С» - здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок;

- 58 – 64 бали «D» - здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, серед яких є значна кiлькiсть суттєвих;

- 50 – 57 бали «E» - здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi (обсяг набутих компетентностей здобувача вiдповiдає мiнiмальним критерiям);

- 35 – 49 балiв «FX» - здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу (до 20 %);

- 1 – 34 бали «F»,- здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв i потребує повторного вивчення курсу навчальної дисциплiни.

Список рекомендованих джерел (наскрiзна нумерацiя)

Основнi:

1. Артемова Л.В. Iсторiя педагогiки України: пiдруч. / Л.В. Артемова – К.: Либiдь, 2006. – 420 с.

2. Зайченко I.В. Iсторiя педагогiки: пiдруч. / I.В. Зайченко. – К.: Видавничий дiм «Слово», 2010. – 624 с.

3. Левкiвський М.В. Iсторiя педагогiки: пiдруч. / М.В. Левкiвський. – К.: ЦУЛ, 2008. – 188 с.

4. Любар О.О. Iсторiя української школи i педагогiки: навч. посiб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко – К.: Знання, 2006. – 447 с.

5. Улюкаєва I.Г. Iсторiя дошкiльної педагогiки: пiдручник / I.Г.Улюкаєва.- К.: «Слово», 2016. – 416 с.

6. Улюкаєва I.Г. Iсторiя суспiльного дошкiльного виховання в Україні: навч. посiб. / I.Г. Улюкаєва. – Д.: ЛАНДОН ХХI, 2013. – 238 с.

7. Хрестоматiя з iсторiї дошкiльної педагогiки / Укладач З.Н. Борисова. – К.: Вища школа, 2004. – 511 с.

8. Хрестоматiя з iсторiї дошкiльної педагогiки в Україні. / Упорядник I.Г. Улюкаєва. – Д: ЛАНДОН –ХХI, 2011. – 213 с.

Додатковi :

1. Кравець В.П. Iсторiя освіти i школи України: навч. посiб. / В.П. Кравець. – Тернопiль, 2008. – 422 с.

2. Медвідь Л.А. Історія національної освіти та педагогічної думки в Україні: посіб. / Л.А. Медвідь. – К.: Вікар, 2003. – 335 с.
3. Персоналії в історії національної педагогіки: 22 видатних українських педагоги: підруч. / за ред. А.М. Бойко. – К.: Професіонал, 2004. – 576 с.
4. Розвиток освіти і педагогічної думки на Україні / за ред. М.А. Ярмаченко. – К.: Радянська школа, 1991. – 381 с.
5. Степанова Т.М. Трансформації змісту перед шкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки (кінець ХІХ- ХХ ст.): монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 424 с.
6. Скільський Д.М. Історія української педагогіки. Ілюстрований навчальний посібник / Д.М.Скільський. – Тернопіль : Богдан , 2012. – 340 с.
7. 8.Українська педагогіка в персоналіях: навч. посіб. / За ред О.В. Сухомлинської. – в 2-х томах. – К.: Либідь, 2005.
8. 10.Якименко С.І. Педагогічні ідеї Софії Русової та Марії Монтессорі: порівняльний аналіз: монографія / С.І.Якименко, Г.С.Міленіна.- К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 296 с.

Інтернет-ресурси:

Сайт БДПУ [http:// bdpu.org](http://bdpu.org)

Бібліотека БДПУ <http:// edu.bdpu.org>